

Інтернеті: http://www.accenture.com/Global/Research_and_Insights/Outlook/By_Alphabet/UncoverStrategy.htm

12. Мізюк Б.М. Основи стратегічного управління : підручник. / Б.М. Мізюк – Львів: Магнолія 2006, 2009. -544 с.

13. Whither “Information Strategy” //Сайт в Інтернеті: http://www.rand.org/pubs/monograph_reports/MR1033/MR1033.chap1.pdf

14. Royal Holloway, University of London – Information Strategy 2005-2010 // Сайт в Інтернеті: <http://www.rhul.ac.uk/FOI/Information-strategy.pdf>

15. Jane C. Linder Uncover Hidden Competitive Value Using Information Strategy // Сайт в Інтернеті: http://www.accenture.com/Global/Research_and_Insights/Outlook/By_Alphabet/UncoverStrategy.htm

УДК 658.14/.17:061.57.339.37

Футало Т. В.

ІНТЕГРАЛЬНІ МОДЕЛІ У ФІНАНСОВІЙ ДІАГНОСТИЦІ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті розглядаються основні методи фінансової діагностики на торговельних підприємствах. Визначено інтегральні моделі діагностики, використовуючи однофакторні та багатфакторні моделі прогнозування банкрутства торговельних підприємств.

Ключові слова: фінансова діагностика, інтегральні моделі, моделі прогнозування банкрутства торговельних підприємств.

Futalo T.

INTEGRAL MODELS IN FINANCIAL DIAGNOSTICS OF TRADE ENTERPRISES OF THE LVIV REGION

In the article the basic methods of financial diagnostics on trade enterprises are examined. The integral models of diagnostics are certain, using the singlevariable and multivariable models of prognostication of bankruptcy of trade enterprises.

Keywords: financial diagnostics, integral models, models of prognostication of bankruptcy of trade enterprises

Вступ. В умовах фінансово-економічної кризи проблеми управління фінансовою стійкістю підприємства торгівлі набувають першорядного значення, оскільки кожне восьме підприємство зазнає банкрутства саме сьогодні. Наявність у торговельного підприємства необхідної суми капіталу та різних видів активів є основою його функціонування і запорукою стабільного положення на ринку. Їх роль в діяльності підприємства полягає, перш за все, в фінансовому забезпеченні його нормального, безперебійного функціонування, що є необхідною умовою реалізації стратегічних завдань будь-якого підприємства.

За умово трансформації економіки України в ринкову систему господарювання під час лібералізації відносно суб'єктів господарювання у фінансово-економічній діяльності, значно зростає

роль своєчасного та якісного аналізу їх фінансового стану, оцінки ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості, а також пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності. Особливого значення набуває об'єктивна оцінка потенційних можливостей збільшення прибутку підприємства.

Фінансова діагностика торговельних підприємств передбачає проведення систематичного комплексного вивчення фінансових результатів діяльності торговельних підприємств, а також їхнього фінансового становища з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу, що насамперед, вважається ефективною, якщо підприємство використовує наявні активи; своєчасно погашає зобов'язання; функціонує рентабельно.

Теоретичні та методичні аспекти фінансової діагностики досліджують ряд українських вчених серед яких: Бланк І.О., Костирко Л. А., Лігоненко Л.О., Поддєрьогін А.М., Плиса В., Терещенко О. та багато інших. Такий значний доробок науковців виступає підґрунтям для подальшого дослідження фінансової діагностики торговельних підприємств, які є особливо вразливими до зовнішнього соціально-економічного середовища. З позиції комплектості найбільший інтерес, на думку багатьох вчених, представляють інтегральні моделі дослідження, але водночас кожна із моделей носить чисто суб'єктивний характер.

У теорії та практиці фінансового менеджменту можемо виокремити три типи систем управління фінансами суб'єктів господарювання: управління в умовах відносно спокійного та сталого зовнішнього і внутрішнього середовища, управління в умовах динамічного зовнішнього середовища, а також управління в умовах кризової ситуації.

З огляду на реалії функціонування вітчизняних господарюючих одиниць, управління фінансовою стійкістю вважають управління в умовах кризової ситуації та ототожнюють його із антикризовим управлінням фінансами. Однак проблема забезпечення фінансової стійкості виникла сьогодні не лише перед суб'єктами господарювання, які перебувають у кризовому стані чи на межі банкрутства, але й перед фінансово стійкими підприємствами, що зумовлено, насамперед, зростанням мінливості чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, а також загострення фінансово-економічної кризи України.

Метою статті є розробка рекомендацій одночасного використання декількох інтегральних моделей для виявлення проблем у фінансовій сфері діяльності торговельних підприємств та розробки способів гармонізації пропорцій їх фінансового розвитку.

Для оцінки фінансового стану підприємства розроблено велику кількість методик поглибленого аналізу та експрес-аналізу, що базуються на використанні абсолютних та відносних показників. Такі методи дають змогу виявляти проблемні напрями у діяльності підприємства й досліджувати причини, які їх зумовили, але не дають можливості зробити обґрунтовані висновки про його фінансовий стан в цілому. Під час оцінки фінансової складової торговельного підприємства бажаною є інтегральна оцінка фінансового стану підприємства.

Ефективність управління фінансами і стабільність розвитку підприємства залежить від багатьох факторів, які кількісно можуть бути відображені в показниках фінансової стійкості, ліквідності, прибутковості. Саме особливість управління фінансовою сферою є те, що неможливо одночасно досягти високих значень всіх показників одночасно. Тут виникає проблема фінансового менеджменту, коли необхідно вибирати між високою ефективністю використання активів та їх ліквідності, між прибутковістю власного капіталу і фінансовою незалежністю.

Таким чином, завдання ефективного економічного управління фінансовою діяльністю торговельного підприємства зводиться до оптимізації різних параметрів стану та використання фінансових ресурсів. На нашу думку, доцільно говорити про оптимальні пропорції фінансового розвитку підприємства.

У сучасній економічній літературі науковцями пропонується використовувати велику кількість моделей діагностування „ фінансового оздоровлення” підприємства на основі інтегральних моделей. Автори даних моделей пропонують різноманітні варіанти об'єднання параметрів фінансового становища і результативності діяльності для прогнозування фінансового розвитку підприємств.

До таких моделей належать [2, с.58] :

1. Модель Романа Лиса.
2. Модель Таффлера і Тишоу.
3. Модель Спрінґейта.
4. Двохфакторна і п'ятифакторна модель Альтмана.
5. Універсальна функція дискримінанта.

Метою фінансової діагностики є наочна оцінка динаміки розвитку підприємства та його фінансового стану. Її завдання є визначення прийнятних параметрів роботи торговельного підприємства і незадовільних параметрів, які вимагають оперативного втручання. Але у фінансовій діагностиці вітчизняних торговельних підприємств примінювати будь-яку із моделей недоцільно, оскільки кожна з них носить суб'єктивний характер – тобто умови, в яких була розроблена модель, можуть не співпадати з реальними умовами господарювання підприємств в нинішній час.

Якщо використовувати декілька моделей одночасно, тоді висновки за розрахунками можуть бути протилежними. Так, наприклад, за одними моделями ймовірність банкрутства дуже висока, а за методикою інших моделей – низька.

Звичайно, не варто відмовлятися від використання інтегральних моделей у фінансовій діаг-

ностиці торговельного підприємства, необхідно просто переглянути використання даної моделі, наприклад, використовувати їх не для формування остаточного висновку про банкрутство підприємства, а для виявлення пропорцій фінансового розвитку підприємства

Спроби створення уніфікованої моделі діагностики банкрутства робляться постійно. Для діагностики стану безпеки фінансової стійкості підприємств досліджуваної сукупності нами апробовано сучасну модель, що заснована на такому алгоритмі (рис.1).

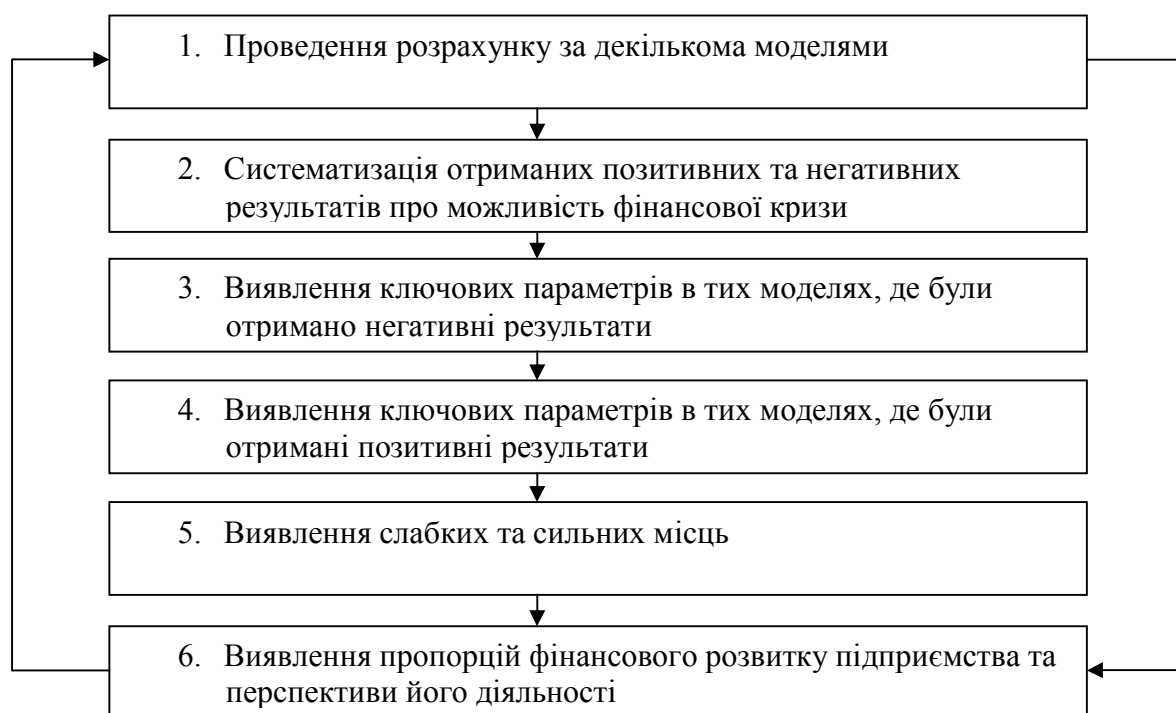

Рис. 1. Алгоритм визначення пропорцій фінансового розвитку підприємства

Запропонований алгоритм був апробований на торговельному підприємстві ТзОВ „Галицька спілка” за допомогою інтегральних моделей (табл.1).

Аналізуючи показники, що входять до складу кожної моделі, було виявлено ключові параметри, які формують сильні та слабкі сторони підприємства. Так, сильною стороною є ефективність використання оборотного капіталу, а також високий рівень прибутковості. Слабкою стороною є недостатність власних обігових коштів.

Особливістю ТзОВ „Галицька спілка” є те, що підприємство приваблює великий розмір запозиченого капіталу, що очевидно забезпечує високу рентабельність власного капіталу, але одночасно виникає ризик неплатоспроможності. Таким чином,

пропорції фінансового розвитку підприємства потребують гармонізації за рахунок посилення слабких сторін підприємства та недопуску кризи неплатоспроможності.

Якщо розглядати сутність безпечного фінансового стану підприємства з позиції банкрутства, яке є невід’ємним елементом ринкової економіки, то критерії, які вживаються для діагностики банкрутства можна інтерпретувати, як характеристики стану життєздатності підприємства. Таким чином, моделі діагностики банкрутства доцільно застосовувати під час визначення рівня можливих

загроз з боку фінансової складової фінансової безпеки підприємства.

Статистичні дані показують, що загальна сума капіталу підприємств роздрібною торгівлі за період з 2000 по 2007 роки мала чітко виражену тенденцію до збільшення (на 437,1%). За підприємствами роздрібною торгівлі Львівської області спостерігається зростання, яке склало 384,3%. Зауважимо, що темпи росту капіталу підприємств роздрібною торгівлі істотно перевищували темпи росту підприємств інших видів економічної діяльності, що досить переконливо доводить про інтенсивний розвиток торговельної галузі.

Результати фінансової діагностики ТзОВ „Галицька спілка”

Інтегровані моделі	Назва моделі	Нормативне значення	Фактичне значення	
			2009	2010
Моделі за якими отримані позитивні результати	Двофакторна модель Альтмана	$Z < 0$	-1.25	-1.3
	Модель Романа Ліса	$Z = 0.037$	0.5	0.6
	Модель Таффлера й Тишоу	$Z > 0.3$	0.39	0.41
Моделі за якими отримані негативні результати	Пятифакторна модель Альтмана	$Z > 3$	1.25	1.29
	Універсальна функція дискримінанта	$Z > 2$	1.26	1.36
	Модель Скрінгейса	$Z < 0.862$	0.04	0.03

Оцінка структури капіталу роздрібною торгівлі Львівської області дає можливість підтвердити те, що залучені фінансові ресурси займають найбільшу питому вагу і це є тенденцією сучасної господарської діяльності, а отже потребує більш детального дослідження за їх джерелами.

Як відомо, джерела фінансування торговельних підприємств включають: прибуток, що залишається в їх розпорядженні, кредиторська заборгованість, банківський кредит. Крім цих джерел можна назвати емісію акцій і облігацій (якщо таке має місце).

Обсяг залучення і використання різних джерел впливають на фінансову стійкість торговельних підприємств. Зупинимося на кредиторській заборгованості. Необхідно сказати про те, що в науковій літературі віднесення кредиторської заборгованості (заборгованість за товари, роботи, послуги, із заробітної плати й податкам) до джерел капіталу є неоднозначним. Це пояснюється тим, що кредиторська заборгованість є результатом здійснення поточних операцій і за нею виплачуються відсотки. Виключенням є ті випадки, коли несвочасні розрахунки призводять до штрафних санкцій. В даному випадку підприємство несе витрати щодо користування кредиторською заборгованістю, що впливає на фінансовий результат. Однак, на торговельних підприємствах спостерігається значна частка кредиторської заборгованості й кредитування діяльністю торговельних підприємств здійснюється, або підміняється кредиторською забор-

гованістю (замість банківського кредиту). На нашу думку, це пояснюється не кризою, а практикою господарської діяльності торговельних підприємств, що склалася.

Дослідження структури джерел залучених коштів торговельних підприємств показує, що вони продовжують використовувати переважно власні кошти. Треба зауважити, що ніяка політична ситуація не впливає на цей процес: навіть за її відносної стабільності вказана тенденція не змінювалася, це пояснюється тим, що ризик кредитора завжди нижчий за ризик власника. І кредитор, і власник вкладають кошти в підприємство, яке має певні ризики, що пов'язані з обсягом реалізації товарів. Водночас кредитор захищений від втрат суми вкладу задіюючи довірчу особу, а власник приймає ризик повністю. Його дохід не завжди або зовсім не гарантований і вкладений капітал за певних несприятливих обставин він може втрати повністю.

Отже, інтегральні моделі діагностики банкрутства можуть найти нове призначення в обґрунтуванні перспектив розвитку сучасних підприємств на основі встановлення пропорцій їх фінансового розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бень Т.Г. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства / Т.Г. Бень // Фінанси України. - 2002. - №6. - С.52-61.

2. Гетьман О. О. Економічна діагностика: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал – К: Центр навчальної літератури, 2007. – 307с.

3. Пономарев В. П. Концепция экономической безопасности предприятия / В. П. Пономарев // Бизнес-информ. – 1999. – №15. – С.16-20

4. Холт Р. Н. Основы финансового менеджмента / Р. Н. Холт ; [пер.с англ.] – М.: Дело, 1995. – 128с.

УДК 334.735

Бабенко С. Г., Драбовський А. Г.

ОРГАНІЗАЦІЙНА КОНЦЕПЦІЯ ПРИРОДИ КООПЕРАТИВНИХ СИСТЕМ: ПРОСТІ ТА СКЛАДНІ СИСТЕМИ

Подано характеристику організаційної концепції природи кооперативних систем. Здійснено класифікацію кооперативних систем за ступенем їх складності. Проведено теоретичний аналіз простих і складних кооперативних систем.

Ключові слова: кооперативні системи, організаційна концепція природи кооперативних систем, прості та складні кооперативні системи, грошовий дохід, капіталізація, декооператизація, економічна ефективність.

Babenko S. G., Drabovskiy A. G.

ORGANIZATIONAL CONCEPTION OF NATURE COOPERATIVE SYSTEMS: SIMPLE AND DIFFICULT SYSTEMS

The detailed description of organizational conception of nature of the co-operative systems is given. Classification of the co-operative systems is carried out after the degree of their complication. The theoretical analysis of the simple and difficult co-operative systems is conducted.

Keywords: co-operative systems, organizational conception of nature of the co-operative systems, simple and difficult co-operative systems, money profit, capitalization, economic efficiency

Вступ. На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки, який характеризується глибокими трансформаційними процесами, широкого поширення набули дослідження генетичної природи кооперативних систем. В процесі ринкового реформування такі дослідження є особливо актуальними, оскільки неврахування генетичної природи національної кооперативної системи може призвести до її повного чи часткового виродження.

Дослідженню проблеми природи кооперативних систем присвячені праці багатьох вітчизняних учених. Над її вирішенням працювали такі науковці, як Апопій В., Башнянин Г., Копич І., Рехлецький Є., Турянський Ю., Чупик І. та інші. Однак, проаналізувавши значний масив літератури з кооперативної проблематики, ми дійшли висновку, що серед науковців немає єдиної точки зору

стосовно природи кооперативних систем, а теоретичні дослідження різних кооперативних систем за ступенем їх складності майже не проводилися.

Постановка завдання. Ціллю дослідження є характеристика організаційної концепції природи кооперативних систем, їх класифікація за складністю організації та теоретичний аналіз простих і складних кооперативних систем.

Результати дослідження. У сучасній кооперативній літературі можна чітко виділити чотири концепції природи кооперативних систем – капіталістичну, соціалістичну, кооперативістську та організаційну. Прихильники організаційної концепції стверджують, що кооперативні системи – це специфічна форма організації господарської діяльності, породжена процесами диференціації та інтеграції праці, капіталу тощо. Природу кооперативної